

dovoditi, že nesprávný je právní názor soudu, že P-ská vzájemná pojišťovna, jsouc podnikem převážně výdělečným, nepožívá ochrany cti ve smyslu § 5, odst. 1, č. 3 cit. zák.

Čís. 5427.

Účel tiskové opravy podle zákona čís. 126/1933 Sb. z. a n. (doplněného zákonem čís. 140/1934 Sb. z. a n.).

Pojem »skutečností« po rozumu § 11, odst. 1, věty 2 cit. zák.

Kdo žádá za tiskovou opravu, je oprávněn proti celkovému obsahu zprávy uvést opravující souvislé vylíčení skutkového stavu tak, jak se udál podle jeho tvrzení; úsudky, mínění a názory nemohou však býti ani předmětem ani obsahem tiskové opravy.

Uveřejnění tiskové opravy není případem plnění právní povinnosti, jakou má na mysli ustanovení § 6, odst. 1 zák. čís. 108/1933 Sb. z. a n. Odpovědný redaktor může právem odepřít uveřejnění tiskové opravy zakládající skutkovou podstatu trestného činu.

(Rozh. ze dne 14. listopadu 1935, Zm I 1094/35.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti pro zachování zákona a vyslovil, že usnesením okresního soudu v Chebu ze dne 13. dubna 1935 jakož i potvrzujícím je usnesením krajského jako odvolacího soudu v Chebu ze dne 19. dubna 1935 a důsledkem toho i usnesením okresního soudu v Chebu ze dne 23. dubna 1935 a usnesením krajského soudu jako soudu odvolacího v Chebu ze dne 17. května 1935 o stanovení výše útrat porušen byl zákon; usnesení ta nejvyšší soud v celém rozsahu zrušil a uznal ihned právem, že se žádost L. M., aby bylo uloženo odpovědnému redaktoru K. Sch. uveřejnění opravy, náhrada nákladů a pořádková pokuta, podle § 14, odst. 4 zák. č. 126/1933 Sb. z. a n. zamítá.

D ů v o d y:

V čís. 64 periodického časopisu »V.«, vycházejícího v K., ze dne 16. března 1935 byl uveřejněn článek s nadpisem: »So wird gegen Sozialisten gekämpft. Der »Pfeil« des L. M.« L. M., jehož se obsah článku dotýkal, zaslal odpovědnému redaktoru časopisu »V.« K. Sch. svým právním zástupcem dopisem ze dne 22. března 1935 tiskovou opravu podle § 11 zákona čís. 126/1933 Sb. z. a n., žádaje za její uveřejnění. Ježto oprava nebyla ve lhůtě § 12 cit. zák. uveřejněna, učinil L. M. dne 8. dubna 1935 u okresního soudu v Chebu návrh podle § 14 cit. zák., aby soud uložil K. Sch. uveřejnění opravy, náhradu nákladů návrhu a pořádkovou pokutu, protože uveřejnění opravy bylo odepřeno zřejmě svévolně. V zavedeném řízení u okresního soudu v Chebu namítal odpovědný redaktor K. Sch., že odepřel uveřejnění opravy, a to jednak proto, že oprava neopravovala jen skutečnosti, nýbrž i úsudky (Werturteile) v článku obsažené, a to opět svými úsudky, nikoli skutečnostmi, že oprava

uváděla docela nové skutečnosti, o nichž v článku nebylo řeči, a dále, že oprava svým obsahem některé skutečnosti v článku uvedené nepopírala, naopak je doznávala nebo aspoň připouštěla, jednak proto, že obsah opravy zakládal skutkovou podstatu přečinu proti bezpečnosti cti namířeného proti Dru H. a proti F. B., důvod to, proč uveřejnění opravy smí býti odepřeno (§ 13, čís. 4 cit. zák.).

Okresní soud v Chebu usnesením ze dne 13. dubna 1935 vyhověl návrhu L. M., uložil K. Sch. uveřejnění opravy v celém rozsahu, uložil mu náhradu nákladů návrhu upravených zvláštním usnesením z 23. dubna 1935 částkou 329 Kč 70 h a uložil mu pořádkovou pokutu 100 Kč, poněvadž uveřejnění opravy bylo odepřeno podle názoru soudu zřejmě svévolně. K námitkám K. Sch. uvedl soud v usnesení, že tisková oprava obsahuje pouze skutečnosti, a to takové, které opravují nebo vyvracejí skutečnosti obsažené ve článku. Dále soud uvedl, že provedeným průvodním řízením nevyšlo najevo, že by uveřejnění opravy mohlo býti odepřeno z některého z důvodů v § 13 cit. zák. uvedených.

Ke stížnosti K. Sch. zabýval se věcí krajský soud v Chebu jako soud odvolací, který usnesením ze dne 19. dubna 1935 usnesení prvního soudu potvrdil a k jeho důvodům dodal, že tisková oprava chtěla pouze vyvrátiti údaje článku a uvésti podle názoru navrhovatelova správný skutkový děj. K námitce stěžovatelově, že předmětem opravy nebyly jen skutečnosti, poukázal odvolací soud na § 2 zákona čís. 108/1933 Sb. z. a n., který mluví sice rovněž jen o skutečnostech, které jiného mohou snížit v obecném mínění, ale zahrnuje v sobě také skutkovou podstatu dřívějšího § 491 tr. z. — vinění z opovržlivých vlastností a smýšlení — tedy také »pronesení úsudku, dotýkajícího se cti jiného«. Pokud jde o důvod odepření uveřejnění opravy podle § 13, č. 4 zákona čís. 126/1933 Sb. z. a n., byl-li by uveřejněním opravy spáchán trestný čin, není tento důvod podle názoru odvolacího soudu dán, poněvadž v úvahu přichází pouze urážka na cti a pro tu by vzhledem k ustanovení § 6, odst. 1 zákona čís. 108/1933 Sb. z. a n. nemohl býti stíhán K. Sch., nýbrž pouze navrhovatel.

Oběma uvedenými usneseními byl porušen zákon.

Postup při tiskových opravách jest upraven v §§ 11—17 zákona ze dne 10. července 1933, čís. 126 Sb. z. a n., doplněného zákonem č. 140/1934 Sb. z. a n. Osnova zákona čís. 126/1933 vycházela — jak z odůvodnění vládního návrhu (str. 68 tisk. č. 1727 posl. sn.) je patrné — z historického účelu tiskové opravy, kterým bylo a v podstatě zůstává zajistiti tomu, koho se dotýká zpráva v časopise, možnost, aby se mohl brániti touž zbraní, kterou byl napaden, aby si podle zásady »audiatur et altera pars« zjednal slyšení u čtenářů časopisu na tomtéž fóru, na kterém byl napaden, a to v době, kdy jeho hlas ještě může míti vliv na veřejné mínění, tedy co nejdříve po tom, co zpráva vyšla. Osnova se proto rozhodla nepřikládati tiskové opravě jiný účel a význam, než měla dosud, jsouc upravena v §§ 19—22 tisk. zák. ze dne 17. prosince 1862, č. 6 ř. z. z roku 1863. Pokud se týče znění zákona, zůstalo v těchto podstatných částech vlastně nezměněno a bylo pouze doplněno při jednotlivých právních pojmech výsledky stále judikatury. Také odůvodnění vládního návrhu drží se plně dosavadní judikatury. Kdežto § 19 tisk. zák. připouštěl pouze opravu ve zprávě »obsažených skutečností« (der mit-

geteilen Tatsachen), § 11 zák. čís. 126/1933 Sb. z. a n. obsahuje již přesnější vymezení převzaté z judikatury, že »v opravě může uváděti toliko skutečnosti, které opravují nebo vyvracejí skutečnosti ve zprávě obsažené«. Zásadu, že úsudky, mínění a názory nemožou býti předmětem tiskové opravy, vyslovenou dříve jen judikaturou (rozh. víd. nejv. soudu ze dne 16./6. 1908, č. j. Kr IV 83/8), uvádí teď citované odůvodnění vládního návrhu. Nejvyšší soud se pak některými otázkami nadhozenými K. Sch. již zabýval z podnětu zmatečných stížností generální prokuratury na záštitu zákona a vyslovil zásady, že nabývá-li nepravdivá skutečnost jako složka děje určitého významu svým vztahem k ostatním jeho složkám, může se oprava za účelem uvedení nepravých (převrácených) skutečností na pravou míru zmiňovati i o oněch skutkových složkách děje (skutečnostech), jež uznává za pravdivé (rozh. čís. 2132 Sb. n. s.), a dále, že tisková oprava může obsahovati i nové skutečnosti, jež jsou způsobilé vyvrátiti skutečnosti tvrzené v opravovaném článku (rozh. č. 3173 Sb. n. s.). Zásady tyto, ač byly vysloveny na podkladě zákona tiskového z roku 1862, platí i za platnosti zákona čís. 126/1933 Sb. z. a n., protože — jak již bylo uvedeno — nový zákon nezměnil nic na podstatě tiskové opravy, tak jak byla normována zákonem starým.

Zaslaná tisková oprava neobsahuje však jen skutečnosti, nýbrž i úsudky a oba soudy při řešení této otázky si právně mylně vyložily pojem skutečnosti ve smyslu § 11 zákona čís. 126/1933 Sb. z. a n., resp. nepřihlédly v tom směru náležitě k obsahu tiskové opravy. Není sporu o tom, že navrhovatel byl oprávněn proti celkovému obsahu článku uvést opravující souvislé vylíčení skutkového stavu tak, jak se udál podle jeho tvrzení (víd. rozh. č. 3521 a odůvodnění vládního návrhu zákona č. 126/1933, str. 66 tisku č. 1727 posl. sněmovny). Navrhovatel se však nespokojil s tím, že vylíčil v opravě skutečnosti, jak se sběhly, totiž jednání svých odpůrců, nýbrž podrobil je kritice a pustil se do polemiky, uváděje též udánlivé poňutky jednání, čímž již vstoupil v oblast mínění a názorů. Jsou to místa:

»Mit Rücksicht auf das Unmoralische, dass F. B. und seine Hintermänner einen armen arbeitslosen Menschen, der nur seinen ehrlichen Namen hat, zu strafbaren Handlungen verleiten wollte« — »Um das Unmoralische und Verwerfliche festzustellen, dass diese Leute einen unbescholtenen Menschen zu strafbaren Handlungen zu verleiten suchen« — »Dass man Unbescholtene zum Diebstahle von Büchern und Dokumenten verleiten will«.

Tím navrhovatel vybočil již z mezí daných zákonem obsahu tiskové opravy, jak se podává z jejího účelu. Místo pak »schon damals ergab sich die feste Vermutung, dass die »Gesellschaft in Karlsbad«, also die Hintermänner des B., kein anderer war als Herr Dr. L. H.« je úsudkem a nikoli skutečností. Navrhovatel měl se obmeziti na vylíčení skutečností a přenechati čtenářům úsudek, zda a jakou roli Dr. H. v oné věci hrál. Vzhledem k těmto uvedeným místům neodpovídala zaslaná tisková oprava ustanovení § 11, odst. 1, druhé věty zákona čís. 126/1933 Sb. z. a n. a K. Sch. byl proto oprávněn již z tohoto důvodu uveřejnění opravy odmítnouti. Opačným výrokem obou soudů byl porušen zákon v ustanovení § 11 cit. zák. Úprava opravy soudem ve smyslu § 14, odst. 4, druhé

věty cit. zák. nepřichází zde v úvahu, protože je dán také důvod § 13, č. 4 cit. zák. opravu odepřítí, totiž, že uveřejněním opravy byl by spáchán trestný čin.

V opravě je totiž líčeno, že F. B. z návodu Dr. H. naváděl V. N., aby vnikl do redakce časopisu »P.«, odcizil tam doklady, vypáčil zamčené zásuvky, aby dostal do rukou tajné dokumenty, aby odcizil originální pokladní knihu a dopisy. Uváží-li se dále, že se tak stalo — totiž »tento návod« — jak z obsahu opravy samé vysvítá, na základě pouhé ničím nedolíčené domněnky, zřejmě z pohnutky zaujatosti osobní, případně politické, dotýká se toto obvinění urážlivě Dr. H. způsobem jej snižujícím v obecném mínění.

Vzhledem k tomu byl K. Sch. podle § 13, č. 4 zák. č. 126/1933 Sb. z. a n. oprávněn odepřítí uveřejnění opravy. Názor odvolacího soudu, že K. Sch. by nemohl býti stíhán pro tento čin, protože podle § 6, odst. 1 zákona č. 108/1933 Sb. z. a n. čin takový není trestný, byla-li jím plněna právní povinnost, je právně mylný. Osoba, již se obsah článku dotýká, může se proti článku brániti, a to, zakládá-li obsah článku skutkovou podstatu přečinu proti bezpečnosti cti, tiskovou obžalobou, není-li obsah článku závadný, tiskovou opravou. Tato dává mu možnost, jak již bylo dovozeno, uvéstí tvrzení článku na pravou míru vylíčením skutkového děje tak, jak se udál podle jeho tvrzení. Nedává mu však právo, aby pod ochranou tiskové opravy sám urážel své protivníky obsahem tiskové opravy, kterou by musel odpovědný redaktor vytisknouti. Tím by se docílilo pravého opaku toho, čeho chtěl zákon zavedením tiskové opravy docílití, totiž slušnosti úrovně časopiseckých článků, k níž právě možnost tiskové opravy nutí pisatele článku i redaktora časopisu, který článek přinesl. Tento názor došel výrazu i v judikatuře, která vyslovila zásadu, že odpovědný redaktor může právem odepřítí uveřejnění tiskové opravy, zakládající skutkovou podstatu urážky na cti (rozh. víd. nejv. soudu ze dne 28. prosince 1910, č. j. Kr V 925/10, uveřejněné v Löfflerově sbírce pod č. 194 a rozh. nejv. soudu č. 1807 Sb. n. s.). Zásady zde vyslovené platí i za platnosti zákona č. 126/1933 Sb. z. a n. vzhledem k tomu, že na základní povaze tiskové opravy nebylo tímto zákonem nic změněno. Ustanovení § 6, odst. 1 zákona č. 108/1933 Sb. z. a n., že trestný čin proti bezpečnosti cti není trestný, byla-li jím plněna právní povinnost, nelze vykládati tak, že případem plnění právní povinnosti je také uveřejnění tiskové opravy. Nelogičnost tohoto výkladu plyne jasně již z toho, že odpovědný redaktor právě neměl za platnosti starého zákona tiskového a nemá ani nyní právní povinnost uveřejnití tiskovou opravu, zakládá-li její obsah trestný čin, resp. byl-li by uveřejněním opravy spáchán trestný čin. § 6, odst. 1 zákona č. 108/1933 Sb. z. a n. vyslovil pouze výslovně to, co bylo jak naukou tak i praxí již před jeho vydáním všeobecně uznáváno (srov. Lammasch: Grundriss des österreichischen Strafrechtes 1926, str. 263, Finger I., str. 629 a II., str. 265, rozh. býv. víd. nejv. soudu úř. sb. č. 1747, 2625, 3328, 3421, sb. časopisu Oesterreichische Zeitschrift für Strafrecht č. 481 a 699, rozh. čl. nejv. soudu č. 1122, 1565, 3445 Sb. n. s. a č. 638 Sb. m. spr.), že totiž nejsou trestny činy, jež by jinak samy o sobě byly urážkou na cti, jednal-li pachatel bezelstně k uhájení svých oprávněných zájmů nebo

dokonce u výkonu povinnosti svého povolání a nepřekročil-li při tom meze tohoto svého práva, pokud se týče povinnosti svého povolání, jak se v odůvodnění vládního návrhu k zákonu čís. 108/1933 Sb. z. a n., str. 24 (tisk č. 830 posl. sněm.) uvádí, proto, aby v tomto směru byly v praxi veškeré pochybnosti odstraněny. Odůvodnění vládního návrhu se výslovně odvolává na tento výklad nauky a judikatury a uvádí, jaké případy právní povinnosti nebo práva měla osnova tohoto zákona na mysli, tak na př. kárné právo rodičů, povinnost obhájce hájiti zájmy svého klienta, právo poškozeného učiniti trestní oznámení a pod. Případ povinnosti uveřejniti tiskovou opravu není tam uveden a nelze jej sem vzhledem k tomu, co bylo uvedeno, vůbec zařazovati.

Ostatně bylo by nelogické, kdyby odpovědný redaktor nesměl odepřítí uveřejnění opravy podle § 13, č. 4 zák. čís. 126/1933 Sb. z. a n. v případě, že by jejím uveřejněním byl spáchán přečin proti bezpečnosti cti podle zák. čís. 108/1933 Sb. z. a n., když podle téhož § 13, č. 4 zák. čís. 126/1933 Sb. z. a n. smí odepřítí uveřejnění opravy již tehdy, je-li způsob, jakým byla sepsána, hrubě neslušný, tedy když její obsah nezakládá ještě skutkovou podstatu trestného činu. Odpovědný redaktor K. Sch. byl tedy oprávněn také z těchto důvodů odepřítí uveřejnění opravy a byl proto opačným výrokem obou soudů porušen zákon i v ustanovení § 13, č. 4 zák. čís. 126/1933 Sb. z. a n.

Čís. 5428.

Imunita není subjektivním právem člena Národního shromáždění, jehož by se mohl platně vzdáti, nýbrž je výsadou, propůjčenou z důvodů veřejného práva ústavou samé poslanecké sněmovně, resp. senátu Národního shromáždění.

(Rozh. ze dne 15. listopadu 1935, Zm I 1093/35.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací po ústním líčení o zmatečné stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona do postupu okresního soudu trestního v Praze, jímž byl nařízen a proveden svědecký výslech a pak provedeno hlavní přelíčení a vynesena rozsudek ze dne 4. června 1935, uznal právem, že uvedeným postupem byl porušen zákon v ustanovení § 24, 1. odst. ústavní listiny čsl. rep. z 29. února 1920, č. 121 Sb. z. a nař. a § 1 tr. ř., a zrušil postup tento jako zmatečný.

D ů v o d y:

Proti A. P., členu poslanecké sněmovny Národního shromáždění, bylo učiněno 22. března 1933 trestní oznámení pro přestupek § 431 tr. zák. spáchaný v Praze 17. února 1933. K návrhu státního zastupitelství nežádal okresní soud trestní v Praze, k projednání této trestní věci příslušný, za vydání poslance A. P., nýbrž vedl trestní věc v patrnosti pro případ, že by A. P. před uplynutím promlčecí lhůty pozbyl poslanecké imunity.